

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Sládečka (soudce zpravodaj), soudců JUDr. Tomáše Lichovníka a JUDr. Davida Uhlíře o ústavní stížnosti **L. B.**, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody, zastoupeného Mgr. Janem Matznerem, advokátem se sídlem Liberec, 8. března 21/13, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2019 č. j. 6 Tdo 821/2019-628 a rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2019 č. j. 12 To 352/2018-532, spojené s návrhem na odložení vykonatelnosti napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze, za účasti Nejvyššího soudu a Krajského soudu v Praze jako účastníků řízení a Nejvyššího státního zastupitelství a Krajského státního zastupitelství v Praze jako vedlejších účastníků řízení, **takto:**

Ústavní stížnost a návrh s ní spojený se zamítají.

O d ů v o d n ě n í

I

1. Rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 10. 9. 2018 sp. zn. 1 T 77/2018 byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 trestního zákoníku a přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) trestního zákoníku, za což byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. V ústavní stížnosti stěžovatel navrhuje zrušení označeného rozsudku Krajského soudu v Praze, jímž byl uvedený rozsudek Okresního soudu v Mladé Boleslavi zrušen pouze ve výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a nově bylo rozhodnuto tak, že se stěžovatel pro výkon uloženého trestu odnětí svobody zařazuje do věznice s ostrahou. Navrhuje rovněž zrušení usnesení Nejvyššího soudu, kterým bylo odmítnuto jeho dovolání.
2. Stěžovatel také podle § 79 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) navrhuje, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze.
3. Podle stěžovatele došlo vydáním napadených rozhodnutí k zásahu do jeho práv podle čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2, čl. 38 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. b) a c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II

4. Stěžovatel namítá, že v průběhu odvolacího řízení před Krajským soudem v Praze (dále jen „krajský soud“) došlo k nepřijatelné změně ve složení senátu, což vedlo k porušení jeho práva na zákonného soudce. Upozorňuje, že s touto jeho námitkou, kterou zahrnul do svého dovolání, se ztotožnilo i Nejvyšší státní zastupitelství. Situace měla být konkrétně taková, že po podání odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně byla věc přidělena senátu č. 12 krajského soudu, který měl rozhodnout ve složení předsedkyně JUDr. Eva Milcová a soudkyně JUDr. Kateřina Hykešová a Mgr. Anna Ryšánková. Následně bylo nařízeno veřejné zasedání na den 19. 12. 2018, na němž bylo rozhodnuto o předložení návrhu stěžovatele na delegaci Vrchnímu soudu v Praze a o odročení veřejného zasedání na 30. 1. 2019. Uvedeného dne se skutečně konalo odročené veřejné zasedání, na němž byl vyhlášen napadený rozsudek, nicméně odvolací soud již jednal ve změněném složení, kdy jeho členkou byla namísto Mgr. Anny Ryšánkové JUDr. Eva Miláčková.

5. K této změně došlo v důsledku nového rozvrhu práce pro rok 2019, ovšem stěžovatel ji považuje za nepřijatelnou, neboť senát v původním složení již činil úkony ve věci. V této souvislosti upozorňuje na ustanovení § 42 odst. 4 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění účinném do 31. 10. 2019 (dále jen „zákon o soudech a soudcích“). Nařízení veřejného zasedání na den 19. 12. 2018, postoupení věci nadřízenému soudu k rozhodnutí o jeho návrhu na delegaci a odročení veřejného zasedání považuje za úkony směřující k rozhodnutí věci, které učinil senát v původním složení. Nařízení veřejného zasedání považuje za úkon směřující k rozhodnutí věci mj. s odkazem na § 181 odst. 3, § 219 odst. 1 a § 238 trestního řádu.

6. Stěžovatel brojí proti způsobu, jakým jeho argumentaci odmítl Nejvyšší soud. Má za to, že Nejvyšší soud se nesprávně zaměřil výlučně na skutkový stav rozhodnutí, na který ve svém dovolání odkazoval (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 969/2017 a usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 To 36/2016), a nezabýval se právními závěry, jež z těchto rozhodnutí vyplývaly. Jestliže odvolací soud odkazoval na nálezy sp. zn. III. ÚS 711/01, stěžovatel k tomu podotýká, že svou námitku týkající se nesprávného složení senátu odvolacího soudu uplatňoval hned v nejbližším opravném prostředku, kterým bylo dovolání.

7. Stěžovatel dále namítá, že krajský soud porušil jeho právo na dostatek času k přípravě obhajoby, když nevyhověl jeho návrhu na odročení veřejného zasedání nařízeného na 19. 12. 2018, který stěžovatel učinil v návaznosti na zvolení nového obhájce. Jelikož plná moc byla obhájci udělena dva dny před tímto veřejným zasedáním, obhájce neměl zákonem přiznaných pět dní na přípravu obhajoby. Uvádí, že obhájce vzal uvedený termín veřejného zasedání pouze na vědomí, avšak nedal souhlas se zkrácením lhůty na přípravu obhajoby.

III

8. Krajský soud ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného usnesení Nejvyššího soudu, s nímž se ztotožnil. Dodal, že veřejné zasedání, jež bylo nařízeno na 19. 12. 2018, nebylo zahájeno a senát v původním složení se na rozhodování jako takovém fakticky nepodílel, neboť věc byla na návrh stěžovatele podle § 25 trestního řádu předložena Vrchnímu soudu v Praze. Odvolací soud tak ve věci jednal až v novém složení

při odročeném veřejném zasedání dne 30. 1. 2019, tudíž nebylo porušeno právo stěžovatele na zákonného soudce. Ve vztahu k tvrzenému zásahu do práva na dostatek času k přípravě obhajoby krajský soud uvedl, že původní obhájce stěžovatele byl o konání veřejného zasedání dne 19. 12. 2018 řádně a včas vyrozuměn. Nový obhájce vstoupil do obhajoby stěžovatele s vědomím toho, že uvedeného dne má být veřejné zasedání konáno. Především pak došlo k přeložení termínu veřejného zasedání, aniž by bylo zahájeno. Z toho podle krajského soudu jednoznačně vyplývá, že právo na dostatek času k přípravě obhajoby nemohlo být porušeno.

9. Nejvyšší soud ve svém vyjádření uvedl, že k řešení otázky zákonného soudce nepřistupoval formalisticky, byť by postup navržený stěžovatelem v dovolání a státní zástupkyní Nejvyššího státního zastupitelství byl nejméně náročný. Nad rámec skutečností obsažených v odůvodnění napadeného usnesení Nejvyšší soud rozporuje tvrzení stěžovatele ohledně způsobu vypořádání se s judikaturou, na níž stěžovatel odkazoval v podaném dovolání. Připomněl, že se v řízení o podaném dovolání zaměřoval na řešení otázky, zda každý úkon učiněný soudem je úkonem zakládajícím jednou pro vždy stanovené složení senátu, anebo zda musí jít o úkon směřující k meritornímu vyřízení věci, přičemž se přiklonil ke druhému z těchto způsobů řešení. Ve vztahu k tvrzenému porušení práva na přípravu obhajoby Nejvyšší soud připomněl nález zveřejněný pod č. 293/1996 Sb. (sp. zn. III. ÚS 83/96).

10. Stěžovatel v replice k vyjádření Krajského soudu v Praze uvedl, že argument o nezahájení jednání odvolacího soudu dne 19. 12. 2018 nepovažuje za rozhodující. Soud podle něj v předmětné věci došel k závěru, že není na místě postup podle § 253, § 255 či § 257 trestního řádu ani podle § 258 odst. 1 trestního řádu, a že je tedy nezbytné nařídit veřejné zasedání o odvolání. K vyjádření Nejvyššího soudu stěžovatel odkázal na svou argumentaci obsaženou v ústavní stížnosti. Odmítá úvahu Nejvyššího soudu, že předložením návrhu na delegaci Vrchnímu soudu v Praze byla věc vyřízena, neboť takový závěr by připouštěl de facto spekulativní podávání nedůvodných formálních námitek s cílem dosáhnout změny složení senátu. Kategoricky se vymezil proti zavrnutí postupu navrhovaného Nejvyšším státním zastupitelstvím coby formálního a nejméně náročného, neboť řešení určité právní otázky nemůže být odůvodňováno náročností či nenáročností procesního postupu.

IV

11. Ústavní soud zjistil, že ústavní stížnost je přípustná, byla podána včas oprávněnou osobou a splňuje ostatní náležitosti vyžadované ustanoveními § 30 odst. 1 a § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

12. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 44 zákona o Ústavním soudu uvážil, že ve věci není třeba konat ústní jednání, neboť by nepřispělo k dalšímu, resp. hlubšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného spisu a z písemných úkonů stěžovatele a účastníka řízení. Nekonání ústního jednání odůvodňuje také skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval ani za potřebné provádět dokazování.

13. Poté, co se Ústavní soud seznámil s obsahem vyžádaného trestního spisu a přezkoumal, zda tvrzení obsažená v ústavní stížnosti mají oporu v listinných podkladech, dospěl k závěru, že ústavní stížnost není důvodná.

V

14. Ústavní soud nejprve připomíná, že jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) není další instancí v systému trestního soudnictví a posuzování konkrétních okolností každého jednotlivého případu se zřetelem na učiněná skutková zjištění náleží trestním soudům, což je výrazem jejich nezávislého soudního rozhodování (čl. 82 Ústavy). Postupují-li soudy v souladu s obsahem hlavy páté Listiny, nemůže na sebe Ústavní soud atrahovat právo přezkumného dohledu nad jejich činností (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud je však oprávněn ale i povinen posoudit, zda bylo řízení jako celek spravedlivé a zda v něm nebyly porušeny ústavně zaručené svobody nebo základní práva stěžovatele.

15. V posuzované věci vyvstala jako klíčová otázka, zda v průběhu odvolacího řízení nedošlo v důsledku změny obsazení senátu krajského soudu k zásahu do ústavně zaručeného práva na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 odst. 1 Listiny. Právo na zákonného soudce se uplatní přiměřeně pro všechna řízení, v nichž je rozhodováno o právech a právem chráněných zájmech fyzických a právnických osob. Řízení před takovým orgánem veřejné moci podléhá čl. 38 odst. 1 Listiny a musí v něm být přiměřeně respektován zákaz přidělení soudce na základě libovůle či s přihlédnutím k tomu, či věc je projednávána (srov. Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 791). Zásada zákonného soudce představuje jednu ze základních záruk nezávislého a nestranného soudního rozhodování v právním státě a podmínku řádného výkonu té části veřejné moci, která byla soudům ústavně svěřena. Ústavní imperativ, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro každého účastníka řízení stejně cennou záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolávány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel) tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy a aby byl vyloučen – pro různé důvody a rozličné účely – výběr soudů a soudců *ad hoc* (k tomu srov. nálezn sp. zn. IV. ÚS 2053/12 a v něm citovanou judikaturu).

16. Z vyžádaného trestního spisu, jakož i z obsahu napadených rozhodnutí a vyjádření účastníků vyplynulo, že stěžejní skutková tvrzení stěžovatele jsou pravdivá. Krajský soud jako soud odvolací nařídil na 19. 12. 2018 veřejné zasedání, v jehož průběhu došlo výhradně k předložení věci Vrchnímu soudu v Praze k rozhodnutí o návrhu stěžovatele na delegaci jeho věci, přičemž veřejné zasedání bylo odročeno na 30. 1. 2019. Zatímco veřejného zasedání dne 19. 12. 2018 se jako členka senátu odvolacího soudu účastnila mj. Mgr. Anna Ryšánková, odročeného veřejného zasedání se tato soudkyně již neúčastnila a místo ní se na rozhodování o odvolání jako členka senátu podílela JUDr. Eva Miláčková

17. Ustanovení § 42 odst. 4 zákona o soudech a soudcích (ve znění k 31. 10. 2019 – v aktuálním znění jde o ustanovení § 42 odst. 2, které je obsahově zcela totožné) uvádí: „Rozvrhem práce pro příští kalendářní rok nebo změnou rozvrhu práce nesmí být dotčeno rozdělení věcí a, pokud je to možné, ani zařazení soudců a přísedících do jednotlivých soudních oddělení, provedené před jejich účinností. To neplatí, nebyl-li ve věci učiněn žádný úkon nebo došlo-li ke zřízení nového soudního oddělení nebo jeho zrušení.“ Nejvyšší soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že v posuzované věci byl splněn předpoklad uvedený ve druhé větě uvedeného ustanovení, totiž že ve věci nebyl učiněn

žádný úkon. Stěžovatel proti tomu namítá, že nařízení veřejného zasedání na 19. 12. 2018, předložení věci nadřízenému soudu k rozhodnutí o návrhu stěžovatele na delegaci a rovněž odročení veřejného zasedání na 30. 1. 2019 je třeba považovat za úkony směřující k vyřízení věci, tudíž v daném případě musela být respektována první věta citovaného ustanovení.

18. Ústavní soud se proto soustředil právě na otázku, zda uvedená interpretace § 42 odst. 4 zákona o soudech a soudcích, ke které dospěl Nejvyšší soud, koliduje s ústavně zaručeným právem na zákonného soudce podle § 38 odst. 1 Listiny. Ústavní soud v tomto ohledu nemohl přikládat přílišný význam tomu, že ustanovení § 181 odst. 3 a § 219 odst. 1 trestního řádu rovněž hovoří o „úkonu směřujícím k rozhodnutí věci“, resp. o „úkonu směřujícím ke skončení věci“, neboť v kontextu těchto ustanovení jde o plynulý průběh trestního řízení ve fázi řízení před soudem, zatímco účel § 42 zákona o soudech a soudcích spočívá ve stanovení pravidel pro transparentní přidělování věcí jednotlivým soudcům, resp. soudním senátům, které neponechá prostor pro libovůli a nepřípustné ovlivňování.

19. Z protokolu o veřejném zasedání ze dne 19. 12. 2018 jednoznačně vyplynulo, že v jeho průběhu skutečně došlo výhradně k odročení veřejného zasedání za účelem předložení věci Vrchnímu soudu v Praze k posouzení návrhu obhajoby na delegaci věci. Věc samotná, resp. vlastní odvolání stěžovatele, tedy nebyla fakticky vůbec projednávána. Krajský soud pouze učinil nezbytný krok ke zjištění, který soud bude příslušný odvolání stěžovatele projednat.

20. Ústavní soud již opakovaně vyjádřil svůj názor, že ústavní imperativ, podle něhož „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“ (čl. 38 odst. 1 Listiny), je ochranou především proti libovolnému či účelovému obsazení jednajícího soudu *ad hoc*, a nelze jej zaměňovat za procesní prostředek, jímž by mělo být *ex post* zvráceno již vydané rozhodnutí (viz nálezy sp. zn. III. ÚS 230/96 či III. ÚS 711/01, usnesení sp. zn. IV. ÚS 493/19 aj.). Součástí základního práva na zákonného soudce je přitom i zásada přidělování soudní agendy a určení složení senátu na základě pravidel obsažených v rozvrhu práce soudů. Mezi požadavky, které vyplývají pro rozvrh práce, náleží předvídatelnost a transparentnost obsazení soudu pro účastníky řízení (viz nálezy sp. zn. III. ÚS 232/95, III. ÚS 293/98 či I. ÚS 93/99). Dosavadní judikaturu vztahující se k dané problematice Ústavní soud shrnul v nálezu sp. zn. I. ÚS 2769/15, v němž konstatoval, že při přidělování soudní agendy musí být splněny dvě zásadní podmínky - pravidla přidělování soudní agendy musí být stanovena přímo v rozvrhu práce a tato pravidla musí být transparentní, obecná a musí obsahovat záruky proti případnému zneužití.

21. Na základě výše uvedeného Ústavní soud konstatuje, že pokud trestní soudy dospěly k závěru, že samotné nařízení veřejného zasedání o odvolání a jeho odročení čistě za účelem předložení věci nadřízenému soudu k rozhodnutí o návrhu obhajoby na delegaci nepředstavuje úkon směřující k vyřízení věci ve smyslu § 42 odst. 4 zákona o soudech a soudcích (ve znění účinném do 31. 10. 2019), nejde o interpretaci, která by ve svém důsledku představovala porušení zákazu odnětí zákonnému soudci. Takový závěr se opírá se o racionální úvahy, zabraňuje přílišnému formalismu a především neotevřít žádný prostor pro libovůli při přidělování věcí jednotlivým soudcům, resp. senátům ani možnost zneužití pravidel obsažených v rozvrhu práce soudů. Je třeba zdůraznit, že uvedený závěr je založen na specifických okolnostech posuzovaného případu, kdy před změnou složení senátu neprobíhalo ani nemělo probíhat dokazování či

jiné úkony související s vlastním posouzením případu, tj. projednáním podaného odvolání. Úkony související výhradně s určením příslušnosti soudu mají z povahy věci charakter pouze určité přípravy takového meritorního posuzování věci.

22. Ústavní soud dále dodává, že způsob, jakým se Nejvyšší soud vypořádal s judikaturou, na niž ve svém dovolání odkazoval stěžovatel, považuje za zcela opodstatněný. Nejvyšší soud totiž poukázal na některé podstatné rozdíly ve skutkovém stavu, z něž vycházela stěžovatelem citované rozhodnutí, a skutkového stavu existujícího v projednávané věci. Kvůli těmto podstatným rozdílům pak podle Nejvyššího soudu nebylo možné právní závěry v nich obsažené aplikovat na trestní věc stěžovatele (v podrobnostech srov. č. 1. 5-6 usnesení). Šlo tedy o zcela standardní způsob reakce na argumentaci v podobě odkazu na judikaturu, přičemž Ústavní soud v tomto směru musí závěrům Nejvyššího soudu přisvědčit.

23. Ústavní soud nepovažuje za opodstatněnou ani námitku stěžovatele, že byl zkrácen na svém právu na dostatek času k přípravě obhajoby, a to v souvislosti s veřejným zasedáním konaným před krajským soudem dne 19. 12. 2018. Předně je třeba připomenout judikaturu Ústavního soudu, z níž vyplývá, že z odpovědnosti obhajovaného za (včasnou) volbu obhájce nikterak nevyplývá povinnost obecného soudu přizpůsobovat režim řízení a jeho průběh představám a požadavkům obhájce (obžalovaného), byť by obhajobu převzal obhájce v sebekratší době; běh času potřebného k přípravě obhajoby (včetně využití práva na volbu obhájce) je totiž třeba zaměřit od soudu k obhájci a nikoli naopak, takže je věcí (profesní odpovědností) obhájce, převezme-li zastoupení „na poslední chvíli“, jak se se svými zákonnými a etickými povinnostmi vypořádá; změnou v osobě zvoleného obhájce není proto obecný soud v průběhu řízení co do jeho režimu nikterak vázán (srov. nálezný sp. zn. III. ÚS 83/96 a usnesení sp. zn. I. ÚS 452/07).

24. Z uvedeného vyplývá, že pokud si stěžovatel zvolil nového obhájce pouhé dva dny před konáním veřejného zasedání, přičemž on i jeho původní obhájce byli o konání veřejného zasedání vyrozuměni včas (v tomto směru stěžovatel netvrdí opak), nemohlo dojít k porušení zákonného pravidla uvedeného v § 233 odst. 2 trestního řádu zakotvujícího poskytnutí alespoň pětidenní lhůty pro přípravu k veřejnému zasedání. Lze dodat, že opačný závěr by otevíral možnosti pro naprosto nepřijatelné obstrukční jednání ze strany obžalovaných, kteří by opakovaným volením nových obhájců bezprostředně před konáním veřejného zasedání či hlavního líčení mohli dosahovat neustálých odkladů, a tím i průtahů celého trestního řízení.

25. Spíše pro úplnost je vhodné dodat, že krátký čas na přípravu nově zvoleného obhájce se navíc týkal právě toho veřejného zasedání před odvolacím soudem, na němž bylo – jak již bylo uvedeno – rozhodnuto pouze o odročení veřejného zasedání a o předložení návrhu stěžovatele na delegaci věci Vrchnímu soudu v Praze. Zkrácená doba přípravy tedy nemohla mít žádný reálný vliv na výkon obhajoby ze strany tohoto nového obhájce.

26. Ústavní soud závěrem konstatuje, že postupem krajského soudu v projednávané věci nedošlo k porušení práva na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 odst. 1 Listiny, ani práva na poskytnutí dostatečného času k přípravě obhajoby ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny.

27. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno. Návrh na odklad vykonatelnosti jako návrh akcesorický sdílí právní osud ústavní stížnosti, a proto byl také zamítnut.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 12. května 2020

JUDr. Vladimír Sládeček, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Kubacká